

Remissvar avseende SOU 2025:9 Skärpta villkor för anhöriginvandring

Sammanfattning

I enlighet med uppdraget att tillhandahålla vetenskapligt förankrade analyser har Delegationen för migrationsstudier (Delmi) valt att endast kommentera de förslag i utredningen där kunskapsläget bedöms vara tillräckligt för att möjliggöra evidensbaserade ställningstaganden.

Delmi avstyrker flera av de förslag som syftar till att inskränka möjligheterna till familjeåterförening. Detta gäller särskilt åtgärder såsom förlängda väntetider, skärpta försörjningskrav och ett minskat utrymme för undantag.

Delmi tillstyrker emellertid vissa av utredningens förslag som syftar till att förtydliga och utveckla nuvarande reglering. Detta gäller bland annat förslaget om att förtydliga och stärka möjligheten till uppehållstillstånd för föräldrar som redan har ett etablerat familjeliv med barn i Sverige.

Delmi vill slutligen betona behovet av en samlad konsekvensbedömning av förslagen i ljuset av andra parallella reformer på migrationsområdet.

Förslag om att införa en väntetid vid anhöriginvandring

Delmi avstyrker förslaget om att en tvåårig väntetid i samband med anhöriginvandring ska vara huvudregel då Delmi inte bedömer att förslaget främjar integration. Utredningens antagande att sådana väntetider skulle få positiva effekter motsägs av forskning på området. Det saknas också en

genomlysning av de samhällsekonomiska konsekvenserna av fördröjd etablering.

Krav på försörjning m.m. som villkor för anhöriginvandring

Delmi avstyrker utredningens förslag om skärpta och återkommande försörjningskrav som villkor för anhöriginvandring då förslaget enligt Delmi kan ha integrationshämmande effekter. Även om det finns studier som visat positiva kortsiktiga sysselsättningseffekter av temporära snarare än permanenta uppehållstillstånd, så visar andra studier att osäkerhet om uppehållstillståndets varaktighet kan leda till att individer väljer att prioritera kortsiktig inkomst framför etableringsfrämjande insatser såsom utbildning, studier eller omskolning.

Delmi är medveten om att utredningen inte i första hand haft i uppdrag att analysera effekter på integration. Samtidigt vill vi betona att de föreslagna förändringarna riskerar att få långtgående konsekvenser för just etablering och delaktighet i samhället. Mot bakgrund av forskning anser vi att dessa effekter bör beaktas i den fortsatta beredningen av förslagen.

Barnperspektivet och konsekvenserna av förlängd familjesplittring

Delmi tillstyrker utredningens förslag att behålla och förtydliga möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en förälder som är vårdnadshavare för, sammanbor med eller har umgänge av viss omfattning med ett barn i Sverige. Förslaget stärker rättssäkerheten och ligger i linje med barnkonventionens artiklar 9 och 10, som betonar barns rätt till familjeliv och regelbunden kontakt med sina föräldrar.

Anhöriginvandringspolitikerna berör grundläggande rättigheter och värden, däribland rätten till familjeliv och barnets bästa, något som även framhålls i Delmi:s rapport *Familj, medborgarskap, migration: Sveriges politik för anhöriginvandring i ett jämförande perspektiv Rapport 2018:5*. Ett förtydligande av bestämmelsen om umgänge stärker rättstillämpningens förutsägbarhet och säkerställer att beslut fattas med beaktande av dessa grundläggande principer.

Delmi noterar emellertid utredningens ställningstagande att inte utvidga tillämpningsområdet till att omfatta barn med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Samtidigt framhåller utredningen själv att antalet barn med sådana tillstånd sannolikt kommer att öka till följd av andra pågående

reformer, vilket kan innebära att behovet av att säkerställa förälders närvaro även i dessa fall växer.

Mot bakgrund av forskningen om barns särskilda behov av stabilitet och föräldranärvaro, oberoende av vilket uppehållstillstånd barnet har, anser Delmi att de barnrättsliga konsekvenserna av ett snävt tillämpningsområde bör analyseras vidare. Detta gäller särskilt om fler barn framöver kan komma att vistas långvarigt i Sverige med tidsbegränsade tillstånd.

Behov av en samlad konsekvensanalys

Som Delmi framhållit i tidigare remissvar, bland annat avseende utredningen *Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott (SOU 2025:54)*, är det angeläget att regeringen genomför en systematisk analys av hur samtidiga reformer på migrationsområdet påverkar rättssäkerhet, etablering och barns situation.

Detta gäller även för förslagen om skärpta villkor för anhöriginvandring. När flera reformer samtidigt påverkar rätten till familjeliv och möjligheter till långsiktig integration måste deras samlade effekter analyseras för att säkerställa en effektiv och rättssäker lagstiftning. Delmi rekommenderar därför en samlad konsekvensanalys som bland annat fokuserar på möjliga integrationseffekter, barns rättigheter och livsvillkor, samhällsekonomiska konsekvenser och samspel mellan olika reformförslag.

I detta ärende har ordföranden i Delmi, Joakim Palme, beslutat. Utredningssekreterarna Iris Luthman och Andreas Savelli har varit föredragande.

Joakim Palme

Iris Luthman Andreas Savelli